

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Hoofdstuk 1. Doel en aanleiding van het wetsvoorstel

Met de inwerkingtreding van de Invoeringswet Participatiewet in 2015 is de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (Wajong) alleen nog toegankelijk voor jonggehandicapten die duurzaam geen mogelijkheden hebben tot arbeidsparticipatie. Het zittend bestand Wajong is bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV) gebleven en is onderverdeeld in twee categorieën: mensen met mogelijkheden tot (het ontwikkelen van) arbeidsparticipatie en mensen die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. Hieruit is naar voren gekomen dat ruim 120.000 Wajongers die zijn ingestroomd voor 1 januari 2015 mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. UWV is verantwoordelijk voor de activering van deze groep. Het is van belang om te blijven investeren in Wajongers met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie, zodat zij actief kunnen deelnemen aan de samenleving. Dit belang wordt onderstreept doordat ultimo 2017 ruim 80 procent van de Wajongers met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie jonger was dan 35 jaar. Het belangrijkste doel van het wetsvoorstel is dan ook om knelpunten die voor de participatie van Wajongers een belemmering zijn weg te nemen.

Bij de wijziging van de Wajong in 2010 heeft het toenmalige kabinet gekozen voor eerbiedigende werking van bestaande rechten van Wajongers. Daarbij had het kabinet groot gewicht toegekend aan het feit dat de nieuwe aanpak die het kabinet voorstond voor jonggehandicapten nog niet in praktijk was gebracht en zich dus in zekere zin in de praktijk nog moest bewijzen¹. Met de beleidsdoorlichting van artikel 4 van de SZW-begroting (hierna: beleidsdoorlichting Wajong)² is deze nieuwe aanpak geëvalueerd. Daarbij is inzicht verkregen in de werkzame factoren van deze aanpak, maar ook in de belemmeringen ten aanzien van de activering.

De beleidsdoorlichting Wajong heeft inzicht gegeven in mogelijkheden en belemmeringen om Wajongers met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie te activeren. Voorliggend wetsvoorstel beoogt, op basis van de inzichten uit deze beleidsdoorlichting, de instrumenten om Wajongers met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie te activeren te versterken, belemmeringen om te (gaan) participeren weg te nemen en de oWajong en Wajong2010 te vereenvoudigen en meer te harmoniseren.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft met de kabinetsreactie op de beleidsdoorlichting Wajong de Tweede Kamer op 10 juli 2018 op hoofdlijnen geïnformeerd over de voorgenomen maatregelen om de Wajong meer activerend te maken³. Deze maatregelen zijn uitgewerkt in voorliggend wetsvoorstel. De maatregelen zijn in nauwe samenspraak met betrokken partners uitgewerkt. De beoogde datum van invoering van het wetsvoorstel is 1 januari 2020.

Meer dan de helft van de mensen in de oWajong of Wajong2010 heeft mogelijkheden tot arbeidsparticipatie of kan deze ontwikkelen. Een groot deel van hen wil niets liever dan meedoen in de samenleving. Daarom vindt de regering het belangrijk dat zij hulp krijgen om aan het werk te komen en te blijven. Dat het loont als zij werken en als zij meer uren gaan werken. En dat zij gestimuleerd worden om zich te blijven ontwikkelen. Het doel van dit wetsvoorstel is om knelpunten, die voor de participatie van mensen met een Wajong-uitkering een belemmering zijn, weg te nemen en de verschillende regelingen te vereenvoudigen en harmoniseren. Het uitgangspunt is dat participatie wordt gestimuleerd. Bij alle partijen bestaat de wens om de Wajong waar mogelijk te vereenvoudigen en staat voorop dat iedereen mee moet kunnen doen.

¹ Kamerstukken II 2008/09, 31780, nr. 3, p. 22.

² Beleidsdoorlichting, SZW begrotingsartikel 4: Jonggehandicapten, Kamerstukken II 2017/18, 30982, nr. 3, bijlage.

³ Kamerstukken II 2017/18, 30982, nr. 40.

De beleidsdoorlichting Wajong laat zien dat de Wajong, met drie verschillende regelingen en verschillen in rechten en plichten tussen deze regelingen, een complex geheel is geworden. Bovendien is er sprake van een aantal knelpunten die voor de participatie van mensen met een Wajong-uitkering een belemmering zijn. Zo loont werken in de oWajong en (voortgezette) werkregeling Wajong2010 niet in alle gevallen. En is de studieregeling in de Wajong2010 een financiële drempel die de toegang tot onderwijs in de weg kan staan voor Wajongers die wel gemotiveerd zijn om een opleiding te volgen en daarmee hun arbeidsmarktkansen te verbeteren. Ook bestaat onder veel mensen in de oWajong en Wajong2010 de angst dat zij, wanneer zij gaan werken, hun recht op de uitkering verliezen.

Het kabinet heeft aangekondigd om in dit wetsvoorstel vijf maatregelen nader uit te werken. De *eerste* maatregel is het vervangen van de arbeidsongeschiktheidsuitkering in de oWajong (inclusief Bemanregeling) en de inkomensondersteuning in de werkregeling, voortgezette werkregeling én Bemanregeling in de Wajong2010 door één geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning. Het doel van deze maatregel is dat (meer) werken loont. Het totale inkomen (loon + uitkering) moet naarmate iemand meer gaat werken toenemen. In het kader van eenduidigheid in de uitvoering en uitlegbaarheid aan Wajongers, stelt de regering voor om de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning ook toe te passen op werkenden in de Wajong2015.

Onder jonggehandicapten bestaat de angst dat zij, wanneer zij gaan werken, hun recht op een uitkering verliezen of het recht niet meer kunnen laten herleven. Als *tweede* maatregel stelt de regering daarom voor om de regels voor het eindigen van het recht op oWajong en Wajong2010 te harmoniseren en de regels voor het herleven van het recht te versoepelen. Het doel is om de ervaren belemmering voor Wajongers om te participeren weg te nemen. De *derde* maatregel betreft het wijzigen van de verplichting om een passend werkaanbod te accepteren. De beleidsdoorlichting laat zien dat dit instrument nauwelijks wordt toegepast. Met dit wetsvoorstel schrappen we de verplichting passend werkaanbod te aanvaarden in de Wajong2010, als ontbindende voorwaarde voor het recht op inkomensondersteuning. In de plaats daarvoor wordt de verplichting een passend werkaanbod te accepteren, zoals nu ook al in de oWajong, voor de Wajong2010 een voorwaarde bij de inzet van re-integratie door UWV.

Het schrappen van de studieregeling in de Wajong2010 is de *vierde* maatregel. Hierdoor wordt een financiële belemmering weggenomen voor jonggehandicapten om te starten met een studie en te voorkomen dat een jonggehandicapte vroegtijdig stopt met een studie teneinde een volledige Wajong-uitkering te ontvangen in plaats van een uitkering van 25 procent van het wettelijk minimumloon (WML). Parallel aan het schrappen van de studieregeling in de Wajong2010 wordt ook de uitsluitingsgrond studerende in de Wajong2015 geschrapt. Het doel van deze *vijfde* maatregel is om te voorkomen dat het recht op een uitkering reden is om te stoppen met onderwijs. Onderwijs biedt immers mogelijkheden tot ontplooiing en een gelegenheid om nieuwe kennis en vaardigheden op te doen, ook wanneer perspectief op de arbeidsmarkt ontbreekt. Door het schrappen van de studieregeling in de Wajong2010 en de uitsluitingsgrond studerende in de Wajong2015 komt de manier waarop wordt omgegaan met studie overeen tussen de oWajong, Wajong2010 en Wajong2015.

Met dit wetsvoorstel worden daarnaast twee aanverwante wijzigingen in de Wajong voorgesteld. Het betreft het afsluiten van de toegang tot de oWajong voor personen geboren vóór 1980 die op basis van overgangsrecht nog steeds een aanvraag kunnen indienen voor de oWajong. Dit wetsvoorstel maakt daarnaast mogelijk dat mensen in de oWajong, net als in de Wajong2010 en Wajong2015 op eigen verzoek hun uitkering kunnen beëindigen.

In hoofdstuk 2 van deze memorie van toelichting worden bovengenoemde maatregelen nader toegelicht. Hoofdstuk 3 gaat in op de financiële effecten en de regeldruk. Hoofdstuk 4 is gewijd aan de ontvangen commentaren en adviezen.

Hoofdstuk 2. Maatregelen

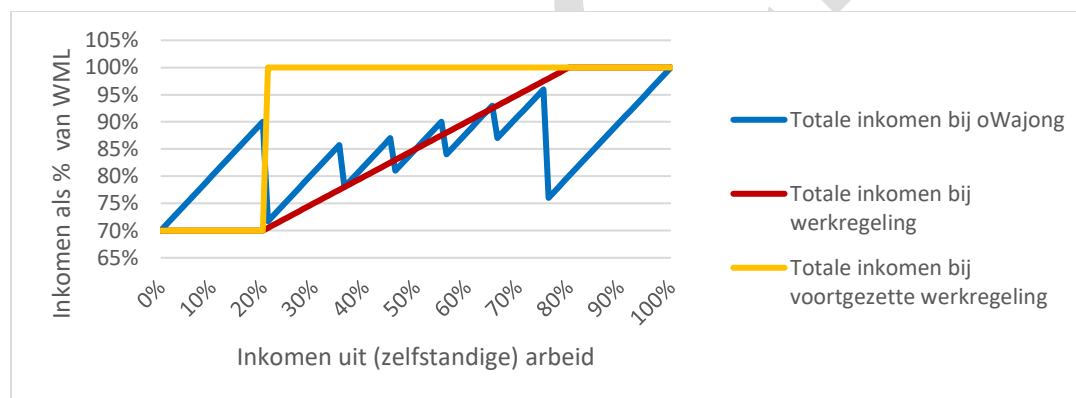
2.1 Regels voor inkomensondersteuning harmoniseren

Algemeen

Dit wetsvoorstel harmoniseert de arbeidsongeschiktheidsuitkering in de oWajong (inclusief Bredanregeling) en de inkomensondersteuning in de werkregeling, voortgezette werkregeling én Bredanregeling in de Wajong2010. In het kader van eenduidigheid in de uitvoering en uitlegbaarheid aan Wajongers, stelt de regering voor om de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning ook toe te passen op werkenden in de Wajong2015. Hierdoor ontstaat één systeem voor inkomensondersteuning in de oWajong, Wajong2010 en Wajong2015.

De geharmoniseerde regeling zorgt ervoor dat (meer) werken loont en dat doorgroei uit de uitkering niet wordt belemmerd. Hierdoor wordt het voor mensen in de oWajong en Wajong2010 aantrekkelijker om te gaan werken. Voor werkende mensen in de oWajong en Wajong2010 wordt het aantrekkelijker om het aantal uren dat zij werken uit te breiden. De geharmoniseerde regeling vereenvoudigt daarnaast de uitvoering van de regeling door UWV. Zo komt ook de indeling in arbeidsongeschiktheidsklassen in de oWajong te vervallen. Aanleiding voor het harmoniseren van de inkomensondersteuning oWajong en Wajong2010 is dat (meer) werken in de oWajong en (voortgezette) werkregeling Wajong2010 niet in alle gevallen loont. Dit is niet stimulerend en niet in lijn met het uitgangspunt van het kabinet dat (meer) werken moet lonen.

Onderstaande figuur illustreert het effect van het inkomen uit loon op het totale inkomen van een werkende Wajonger.

Bij de oWajong is de inkomensondersteuning indien men werkt, gekoppeld aan de arbeidsongeschiktheidsklasse door middel van een fictieve schatting. Dit maakt dat meer werken in sommige gevallen, bij een overgang naar een andere uitkeringsklasse, juist tot een inkomensachteruitgang kan leiden. In de voortgezette werkregeling Wajong2010 is het niet lonend om meer te gaan werken als een Wajonger een inkomen van 20 procent van het wettelijk minimumloon of meer verdient. Het totale inkomen wordt voor iemand in de voortgezette werkregeling op dat moment ongeacht de hoogte van het loon aangevuld tot 100 procent van het WML.

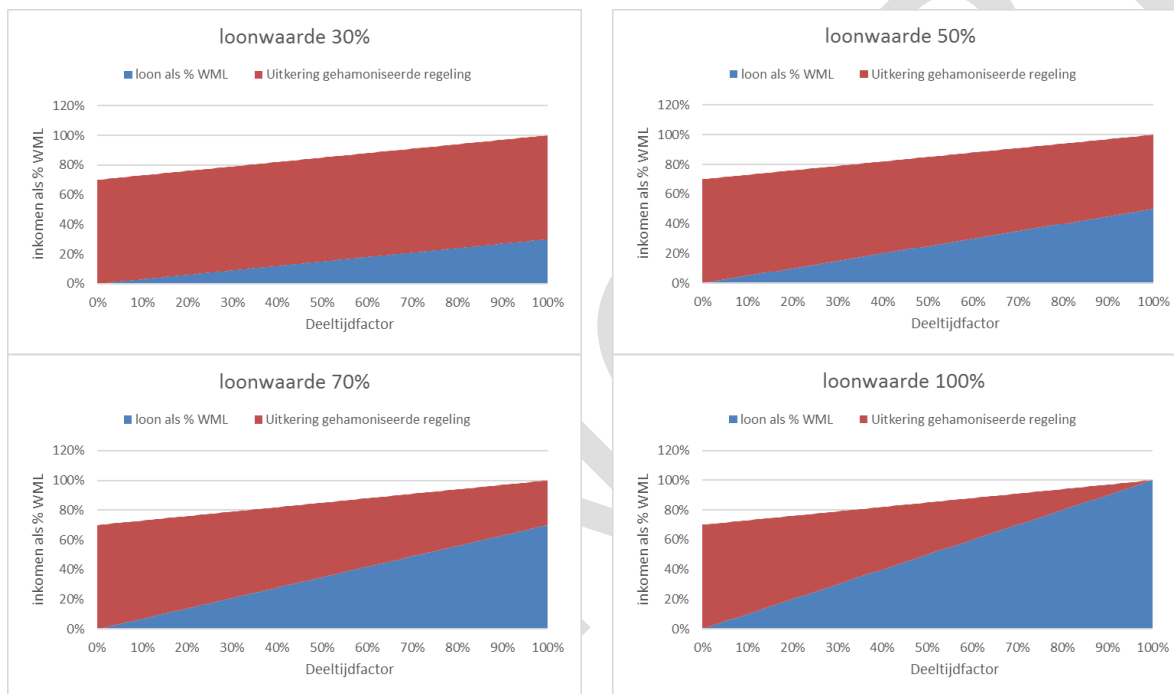
Vormgeving geharmoniseerde regeling

De geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning is zo vormgegeven dat in alle gevallen (meer) werken lonend is. Dit stimuleert dat jonggehandicapten hun mogelijkheden tot arbeidsparticipatie volledig proberen te benutten en te vergroten. In formulevorm ziet de inkomensondersteuning er op hoofdlijnen als volgt uit:

$$\text{Inkomensondersteuning} = (0,7 \times G) + (0,3 \times G \times \text{deeltijdfactor}) - I$$

In de formule staat G voor de grondslag van de Wajong-uitkering (het minimumloon per maand gedeeld door 21,75), conform de artikelen 1a:4, eerste lid, 2:1 en 3:7, eerste en tweede lid, van de wet. I staat voor het inkomen per dag. Als iemand niet werkt, is zijn inkomensondersteuning per dag conform de standaard norm van 70 procent van de grondslag. Naarmate iemand gaat werken of meer gaat werken, neemt zijn totale inkomen toe, tot maximaal 100 procent van het WML als hij voltijd werkt. Dit geldt ook voor mensen met een lage loonwaarde.

Het grootste verschil met de huidige wetgeving is dat de inkomensondersteuning wordt vastgesteld op basis van een deeltijdfactor in plaats van het feitelijke arbeidsinkomen. Hiermee wordt het totale inkomen onafhankelijk van de loonwaarde van een Wajonger. De beleidsdoorlichting leert ons dat de loonwaarde slechts beperkt beïnvloedbaar is. Onderstaande figuren illustreren het effect van meer werken op het totale inkomen bij verschillende loonwaardes.

De eenvoudigste vormgeving is een inkomensondersteuning volgens één vaste formule, zodanig dat het totale inkomen stijgt naarmate iemand meer uren per week werkt tot het niveau van de grondslag. Voor UWV is vaststellen van een deeltijdfactor op basis van gewerkte uren, zonder een toename van de administratieve lasten voor werknemers en/of werkgevers, niet mogelijk. De deeltijdfactor wordt daarom herleid en vastgesteld op basis van het inkomen per dag (I). Het inkomen ten opzichte van de grondslag wordt gecorrigeerd voor de loonwaarde (de verminderde arbeidsprestatie bedoeld in artikel 2:20, eerste lid, uitgedrukt in een percentage van het voor hem geldende minimumloon). Iemand met een loonwaarde van bijvoorbeeld 50 procent kan bij voltijds werken tenslotte maximaal 50 procent van de grondslag verdienen. In formulevorm komt de deeltijdfactor daarmee neer op het volgende:

$$\text{Deeltijdfactor (D)} = I / (\text{loonwaarde} \times G)$$

Een toename van het inkomen per dag ten opzichte van de voor loonwaarde gecorrigeerde grondslag werkt daarmee door in een hogere deeltijdfactor en een toename in het totale inkomen dat de

Wajonger ontvangt. Met andere woorden, de jonggehandicapte gaat er in bruto-inkomen op vooruit bij iedere euro die hij meer verdient. De netto inkomensvoortgang is zelfs nog groter doordat de arbeidskorting toeneemt bij een hoger inkomen uit arbeid.

De regering maakt van de gelegenheid gebruik om wat in de oWajong, Wajong2010 en Wajong2015 wordt verstaan onder inkomen te harmoniseren. Momenteel is de definitie die hiervoor wordt gehanteerd in de Wajong2010 en Wajong2015 gebaseerd op het Algemeen inkomensbesluit socialezekerheidswetten. Voor de oWajong is de definitie van inkomen op grond van artikel 3:48, achtste lid, geregeld in de Regeling samenloop arbeidsongeschiktheidsuitkering met inkomen. Deze grondslag zal worden vervangen door een nieuwe grondslag in artikel 3:2a zodat voor de definitie van inkomen aangesloten kan worden bij het Algemeen inkomensbesluit socialezekerheidswetten. Dit is meer in lijn met het voorziene karakter van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten. Ook houden oWajongers op basis hiervan meer over van extra's boven het maandinkomen (bonussen, dertiende maand, eindejaarsuitkering enz.) doordat deze op een andere wijze worden verrekend met de uitkering. Dit is in lijn met de motie van de leden Nijkerken-De Haan en Peters⁴.

Voor mensen die niet zelf het minimumloon verdienen, zoals jonggehandicapten, is het zaak dat hun inzet om te werken lonend is. Het kabinet vindt het onlogisch dat inkomensondersteuning zou kunnen plaatsvinden tot boven het minimum beschermingsniveau voor werkenden. Dit brengt mee dat het totaal van de inkomensondersteuning én het inkomen uit arbeid niet meer dan 100 procent van het WML zou mogen bedragen en dat de deeltijdfactor dus maximaal 1 bedraagt. Werknemers kunnen echter ook recht hebben op een dertiende maand of in het kader van beloningsbeleid een bonus ontvangen. Om te voorkomen dat deze dertiende maand of een hoger inkomen bij een bonus volledig wordt weg getoetst, wordt de herleide deeltijdfactor gemaximeerd op 1,7⁵. Bij een dertiende maand of bonus neemt het inkomen uit loon toe. Daarmee neemt ook de herleide deeltijdfactor toe.

Duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie

Voor mensen in de oWajong die op basis van de huidige arbeidsongeschiktheidsklassen voor 80 procent of meer arbeidsongeschikt zijn en duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie (DGA) hebben, geldt dat zij aanspraak maken op een uitkering, waarvan de hoogte 75 procent van het wettelijke minimumloon bedraagt. Niet uit te sluiten valt dat een volledig en duurzaam arbeidsongeschikte toch betaalde arbeid gaat verrichten. In dat geval worden inkomsten tot 20 procent van het wettelijk minimumloon verrekend met de hoogte van de uitkering ($0,75 \cdot G - I$). De kans dat iemand vanuit de groep DGA aan het werk gaat is klein, omdat DGA zijn uitgesloten van onder andere de inzet van loondispensatie en jobcoaching.

De geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning is van toepassing voor werkenden in de oWajong, Wajong2010 en Wajong 2015 die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben en meer dan 20 procent van het WML verdienen. De grens van 20 procent WML is getrokken vanwege de hogere uitkering voor DGA van 75 procent WML. Bij een inkomen van 20 procent van het WML komt het totaal inkomen op basis van de geharmoniseerde inkomensregeling uit op 76 procent van het WML.

Overgangsregime

De geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning kan in individuele gevallen leiden tot een hoger, maar ook tot een lager inkomen uit loon en inkomensondersteuning voor werkenden in de oWajong (inclusief Bemanregeling) en in de (voortgezette) werkregeling én Bemanregeling in de Wajong2010. De reden hiervoor is dat genoemde regelingen vervangen worden door één systeem voor inkomensondersteuning in de oWajong en Wajong2010. In het geval dat de inkomensondersteuning voor Wajongers die op 31 december 2019 werkzaam zijn in januari 2020 op

⁴ Kamerstukken II 2017/18, 34352, nr. 104.

⁵ Bij een deeltijdfactor van 1,7 bedraagt het totale inkomen bij voltijdswerken 121 procent WML.

basis van de nieuwe regels lager uitkomt dan de hoogte van de inkomensondersteuning die zij zouden ontvangen op basis van de huidige regels, ontvangen zij een garantiebedrag ter hoogte van de inkomensondersteuning op basis van huidige wetgeving. Dat betekent dat werkende Wajongers er door de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning niet – of in ieder geval niet direct – op achteruitgaan. De aanspraak op het garantiebedrag vervalt indien de inkomensondersteuning op grond van de nieuwe regels gedurende een aaneengesloten periode van twee maanden hoger is dan het garantiebedrag. Dit betekent bijvoorbeeld dat de jonggehandicapte aanspraak maakt op het garantiebedrag voor zolang de dienstbetrekking voortduurt of binnen twee maanden na einde dienstbetrekking een nieuwe dienstbetrekking wordt gestart, tot het moment dat de inkomensondersteuning op basis van voorliggende wetgeving het garantiebedrag gedurende twee maanden overstijgt. Door het instellen van een garantiebedrag wordt gewaarborgd dat werkende Wajongers er door de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning niet – of in ieder geval niet direct – op achteruitgaan. Voor Wajongers met inkomen uit zelfstandige arbeid of een onderneming gelden specifieke regels voor het vaststellen van het maandinkomen. Voor toepassing van het overgangsregime legt UWV specifiek voor deze groep in beleidsregels de werking van het overgangsregime vast. De regering is er alles afwegende van overtuigd dat de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning daarmee een verbetering is ten opzichte van het huidige regels voor inkomensondersteuning. Ook wordt hiermee voorkomen dat niet (tijdelijk) nog meer regimes naast elkaar gaan bestaan.

Inwerkingtreding

De maatregel krijgt na inwerkingtreding onmiddellijke werking, zodat niet (tijdelijk) nog meer regimes naast elkaar gaan bestaan. Voor alle Wajongers wordt de hoogte van de inkomensondersteuning vanaf inwerkingtreding bepaald op basis van voorliggende wetgeving. Voor werkende Wajongers die er door de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning op achteruit zouden gaan, is sprake van een overgangsregime met een garantiebedrag.

2.2 Regels voor eindigen en herleven recht op oWajong en Wajong2010 aanpassen

Dit wetsvoorstel harmoniseert de regels voor het eindigen van het recht op oWajong en Wajong2010. Dit wetsvoorstel regelt dat de regels voor het eindigen van het recht op oWajong worden overgenomen in de Wajong2010. Voor beide geldt hierdoor dat inkomsten uit (zelfstandige) arbeid vijf jaar lang worden verrekend. Als de Wajonger dit werk volhoudt en geen ondersteuning meer nodig heeft, wordt na vijf jaar het Wajongrecht herzien of beëindigd. Als de Wajonger het werk volhoudt met behulp van de arbeidsondersteuning, dan zou het contraproductief zijn om het recht daarop te eindigen, want dan zal hij zijn baan zeer waarschijnlijk verliezen. Daarom blijft het Wajong-recht bestaan wanneer een Wajonger gebruik maakt van structurele arbeidsondersteuning. Daaronder vallen de volgende vormen van arbeidsondersteuning: loondispensatie, jobcoach, intermediaire voorziening (zoals bijvoorbeeld een tolk Nederlandse gebarentaal) en vervoersvoorzieningen. Zolang de betrokkene deze vormen van arbeidsondersteuning nodig heeft, eindigt het recht dus niet, ongeacht wat men verdient. Daarnaast regelt dit wetsvoorstel dat de termijn waarin een Wajonger na beëindiging van zijn of haar Wajongrecht bij toegenomen arbeidsongeschiktheid kan terugvallen wordt uitgebreid van vijf jaar naar de AOW-leeftijd.

Vanuit de praktijk (UWV, cliënten) zijn er signalen dat onder mensen in de oWajong en Wajong2010 de angst bestaat dat zij, wanneer zij gaan werken, hun recht op de uitkering verliezen of het recht niet meer kunnen laten herleven. Deze angst is een belemmering om te participeren. Het grootste knelpunt lijkt de regel te zijn, dat je na een jaar zelfstandig (zonder arbeidsondersteuning) het WML te verdienen, je recht op Wajong2010 verliest. Met de voorgestelde wijziging is de regel in de Wajong2010 dat iemand zijn recht op Wajong verliest als hij of zij meer dan een jaar zelfstandig het WML verliest, niet meer van toepassing. Tijdens bijeenkomsten over Smpel Switchen in de Participatieketen is ook naar voren gekomen dat de huidige regels voor het herleven van het recht op oWajong en Wajong2010 een belemmering voor Wajongers zijn om te participeren. Om meer zekerheid te bieden, wordt de huidige termijn waarin het recht kan herleven bij toegenomen arbeidsongeschiktheid uitgebreid van vijf jaar naar de AOW-leeftijd. Wanneer degene die (langere tijd)

werkt door toegenomen arbeidsongeschiktheid terug moet vallen op de Wajong, kan dit na beëindiging van zijn/haar Wajongrecht tot de AOW-leeftijd. Het doel van beide maatregelen is om de ervaren belemmeringen voor Wajongers om te participeren weg te nemen. De maatregelen hebben onmiddellijke werking waardoor voor alle mensen in de oWajong en Wajong2010 de nieuwe regels gelden.

Een andere reden voor de angst onder mensen in de oWajong en Wajong2010 dat zij, wanneer zij gaan werken, hun recht op de uitkering verliezen, lijkt onduidelijkheid over de bestaande regels voor het verliezen en herleven van het recht op oWajong en Wajong2010 te zijn. De regering is daarom samen met UWV gestart met een communicatietraject gericht op de Wajong-doelgroep. Het harmoniseren van de regels voor het eindigen van het recht op oWajong en Wajong2010 draagt bij aan eenduidigheid in de communicatie.

2.3 Passend werkaanbod in de oWajong en Wajong2010 harmoniseren

Met de wijzigingen van de Wajong in 2010 is de inkomensondersteuning in de Wajong2010 voorwaardelijk geworden aan de bereidheid om aan het werk te gaan in een passende baan. Daarmee kreeg de Wajong2010, in tegenstelling tot de oWajong, als stok achter de deur een verplichting om een passend werkaanbod te accepteren. Tegenover het recht op een uitkering staat de plicht om passend werk te accepteren. Niet accepteren van passend werk heeft tot gevolg dat de Wajong2010-uitkering wordt stopgezet. Pas nadat een Wajonger algemeen geaccepteerde arbeid verricht wordt de Wajong2010-uitkering vervolgd. De beleidsdoorlichting laat zien dat dit instrument in de praktijk niet of nauwelijks gebruikt wordt. Gebrek aan motivatie wordt zelden ervaren bij begeleiden van Wajongers naar werk. Vanuit de wens de oWajong en de Wajong2010 meer te stroomlijnen wordt met dit wetsvoorstel de sterk repressieve maatregel, waarbij het niet accepteren van passend werkaanbod leidt tot stopzetten van de uitkering, versoepeld.

Voor jonggehandicapten die arbeidsperspectief hebben, staat werk en de hulp en begeleiding bij het vinden en behouden daarvan voorop. UWV biedt Wajongers met arbeidsmogelijkheden actieve ondersteuning naar werk. Deze ondersteuning is vrijwillig, maar niet vrijblijvend. Het accepteren van een passend werkaanbod blijft daarom, net zoals in de oWajong, onderdeel van de verplichtingen om mee te werken aan de re-integratie. Deze verplichting maakt onderdeel uit van de afspraken het re-integratieplan, waarin ook de afspraken over de inzet van de dienstverlening door UWV worden opgenomen. Op het moment dat bij de inzet van een re-integratietraject passend werk wordt aangeboden en een Wajonger accepteert dit aanbod niet, volgt een sanctie op basis van het Maatregelenbesluit socialezekerheidswetten vanwege het niet nakomen van de verplichtingen uit het re-integratieplan. Dit betreft een maatregel van de derde categorie.

2.4 Studieregeling in de Wajong2010 vanaf 2020 schrappen

Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk dat mensen in de Wajong2010 die starten met een studie of een studie volgen niet meer te maken krijgen met een verlaging van hun inkomensondersteuning.

In de Wajong2010 (instroom tot 2015) geldt de studieregeling van 25 procent van het WML voor personen die studeren of naar school gaan en aanspraak hebben op studiefinanciering of een tegemoetkoming scholingskosten. Het starten van een studie vanuit de Wajong2010 (dus vanuit de werkregeling of uitkeringsregeling) zorgt voor een verlaging van de uitkering van maximaal 75 naar (tijdelijk) 25 procent van het WML. De studieregeling in de Wajong2010 belemmert Wajongers om weer te gaan studeren en daarmee de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Zij gaan er op dat moment immers in inkomen op achteruit. Met het schrappen van de studieregeling uit de Wajong2010 wordt een financiële drempel weggenomen die de toegang tot onderwijs in de weg kan staan voor Wajongers die wel gemotiveerd zijn om een opleiding te volgen. Met het volgen van onderwijs voldoen de Wajongers aan de eis om alles in het werk te stellen om aan het werk te komen. Voor de studerende of schoolgaande jonggehandicapte, met inbegrip van jonggehandicapten die gebruiken maken van het levenlanglerenkrediet, kunnen door UWV vrijgesteld worden van de overige re-integratieverplichtingen door hierover afspraken te maken en vast te leggen in het re-integratieplan.

Schrappen van de studieregeling in de Wajong2010 in combinatie met het schrappen van de uitsluitingsgrond studerende in de Wajong2015 (paragraaf 2.5), zorgt voor een harmonisatie binnen de Wajong op de manier waarop wordt omgegaan met studie tussen de oWajong, Wajong2010 en Wajong2015. De maatregel heeft onmiddellijke werking. Dat betekent dat bestaande rechtsverhoudingen vanaf inwerkingtreding onder de werking van voorliggende wetgeving vallen.

2.5 Uitsluitingsgrond studerende in de Wajong2015 schrappen

Dit wetsvoorstel regelt dat studerende die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben, recht krijgen op een uitkering in het kader van de Wajong2015. De Wajong2015 wordt met dit doel aangepast door studie als uitsluitingsgrond voor een uitkering te schrappen. Deze wijziging vloeit voort uit de motie Siderius zoals aangenomen bij het VAO Passend onderwijs van april 2016.⁶

De Wajong is sinds 2015 alleen nog toegankelijk voor jonggehandicapten die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben en kent geen studieregeling. De Tweede Kamer verzoekt de regering met de aangenomen motie Siderius een voorziening te treffen waarmee ernstig meervoudig beperkte leerlingen toch aanspraak kunnen maken op een uitkering op basis van de Wajong2015. De regering heeft de wenselijkheid en haalbaarheid van een dergelijke voorziening nader onderzocht. De conclusie daarbij is dat de bestaande uitsluitingsgrond voor de uitkering een belemmering vormt voor volgen van onderwijs wanneer perspectief op arbeidsmarkt ontbreekt. De aanspraak op een uitkering kan zodoende reden zijn voor betrokkenen af te zien van onderwijs gericht op de doorstroom naar dagbesteding. De regering voelt zich aangesproken deze belemmering weg te nemen vanuit de overtuiging dat een opleiding gericht op ontwikkeling via dagbesteding een sociaal doel dient. Derhalve heeft de regering in het kader van de inzet op brede participatie en in lijn met de overige maatregelen in dit wetsvoorstel, de wetswijziging voorgenomen die de combinatie van uitkering en onderwijs in de Wajong2015 mogelijk maakt. Met deze wijziging wordt de wijze van samenloop van studie en werk in de Wajong2015 in overeenstemming gebracht met die in de oWajong en (zoals voorgenomen) de Wajong2010.

De voorgestelde wijziging van de Wajong2015 neemt het ontbreken van duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie van studerende als uitgangspunt. Het type onderwijs dat wordt gevolgd is hierbij niet relevant. Op het moment van de aanvraag voor een uitkering Wajong2015 beoordeelt UWV of sprake is van duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie. Bij vaststelling van ontbreken van perspectief op de arbeidsmarkt ontstaat reeds tijdens de opleiding volledig recht op een uitkering. De maatregel heeft onmiddellijke werking. Dat betekent dat bestaande rechtsverhoudingen vanaf inwerkingtreding onder de werking van voorliggende wetgeving vallen.

2.6 Instroom in de oWajong afsluiten

Met dit wetsvoorstel wordt de mogelijkheid voor personen geboren vóór 1980 om een aanvraag te doen voor de oWajong afgesloten. Personen geboren vóór 1980 kunnen op basis van oud overgangsrecht nog steeds een aanvraag doen tot de oWajong. Met deze aanpassing wordt ook voor personen die geboren zijn vóór 1 januari 1980 en op wie het overgangsrecht Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) sinds 1998 van toepassing is, de toegang tot de oude Wajong afgesloten. Het gaat om personen die voor 1980 geboren zijn en die niet voor 1 januari 1998 – de datum van inwerkingtreding van de Wajong – een AAW-aanvraag hadden ingediend. Hiermee wordt de toegang tot de Wajong voor personen die geboren zijn vóór 1 januari 1980 gelijk aan die voor personen die geboren zijn vanaf 1 januari 1980.

Bij de invoering van de Participatiewet is afgesproken dat de Wajong alleen nog toegankelijk is voor jonggehandicapten die duurzaam geen mogelijkheden hebben tot arbeidsparticipatie. Jonggehandicapten met mogelijkheden tot arbeidsparticipatie vallen sinds 2015 onder de verantwoordelijkheid van gemeenten, jonggehandicapten die duurzaam geen mogelijkheden tot

⁶ Kamerstukken II 2015/16, 31497, nr. 188.

arbeidsparticipatie hebben, komen in aanmerking voor de Wajong2015. Bijkomend voordeel is dat het voor UWV een vereenvoudiging van de beoordeling van Wajongers met zich mee brengt. Bij een beoordeling die ziet op een lang verstreken datum kan ook de functieduiding voor UWV problematisch zijn waardoor de gebruikelijke zorgvuldigheid niet kan worden gehandhaafd. Het ligt daarnaast in de risicosfeer van de aanvrager dat de exacte gegevens over functies in een ver verleden niet meer traceerbaar zijn⁷.

Om mensen nog voldoende kans te bieden gebruik te maken van dit overgangsrecht treedt artikel II, waarmee dit overgangsrecht wordt gewijzigd, eerst zes maanden na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin de wet wordt geplaatst in werking.

2.7 Mogelijkheid om af te zien van oWajong creëren

Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk voor mensen met een oWajong-uitkering vrijwillig af te zien van hun uitkering. Mensen in de oWajong kunnen door deze wijziging, net als in de Wajong2010 en Wajong2015, op eigen verzoek hun uitkering beëindigen. Door deze maatregel blijven mensen niet ongewild vastzitten in hun uitkering. Vaak gaat het om mensen die gedurende langere tijd een nul uitkering krijgen. De maatregel heeft onmiddellijke werking.

Vanwege de mogelijke kwetsbaarheid van Wajongers vergt het bieden van de mogelijkheid om af te zien van Wajong een zorgvuldig proces. Het is belangrijk dat mensen op wie dit betrekking heeft zich bewust zijn van de gevolgen van hun besluit. Dit zorgvuldige proces is reeds vormgegeven in de Wajong2010 en Wajong2015.

Wajongers die afzien van het recht op oWajong kunnen conform de huidige wet- en regelgeving op aanvraag het recht op oWajong laten herleven. Indien de jonggehandicapte voldoet aan de voorwaarden voor een Wajong-uitkering herleeft het recht vanaf de datum van de aanvraag voor herleving van het recht.

Hoofdstuk 3. Financiële effecten en regeldruk

3.1 Financiële effecten

Regels voor inkomensondersteuning harmoniseren

Het harmoniseren van de regels voor inkomensondersteuning leidt tot een hogere gemiddelde uitkering voor werkende Wajongers. De uitkeringslasten oWajong stijgen door de maatregel. Door het opheffen van de voortgezette werkregeling Wajong2010, waar naar verwachting alle werkende Wajongers in de Wajong2010 vanaf 2023 in zullen zitten, is sprake van een besparing op de uitkeringslasten Wajong2010. Per saldo zullen deze twee effecten vanaf 2022 tegen elkaar wegvallen. Het harmoniseren van de inkomensondersteuning voor werkenden in de oWajong en Wajong2010 betreft daarmee een tijdelijke intensivering van de uitkeringslasten: 15 miljoen in 2020 en 5 miljoen in 2021. Na 2021 is de wijziging neutraal.

Het vervallen van de arbeidsongeschiktheidsklassen in de oWajong zorgt jaarlijks voor ongeveer 3,8 miljoen aan extra uitkeringslasten. Dit zijn de kosten voor de hogere uitkering voor de mensen die niet werken en geen aanvulling vanuit de toeslagenwet ontvangen.

De financiële consequenties van het toepassen van de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning op werkenden in de Wajong2015 zijn nihil. Naar verwachting zijn er in de Wajong2015 nauwelijks mensen met een (tijdelijk) inkomen uit arbeid.

Regels voor eindigen en herleven recht op oWajong en Wajong2010 aanpassen

⁷ ECLI:NL:CRVB:2015:1111 Centrale Raad van Beroep, 08-04-2015, 13/4847 WWAJ.

Het aanpassen van de regels voor het eindigen en herleven van het recht op oWajong en Wajong2010 heeft naar verwachting geen financiële consequenties.

Passend werkaanbod oWajong en Wajong2010 harmoniseren

De beleidsdoorlichting laat zien dat dit instrument in de praktijk niet of nauwelijks gebruikt wordt, het harmoniseren hiervan zal naar verwachting dan ook geen financiële consequenties hebben.

Studieregeling in de Wajong2010 vanaf 2020 schrappen

De financiële consequenties van het schrappen van de studieregeling Wajong2010 zijn nihil. Het is de verwachting dat de studieregeling Wajong2010 in 2020 (zo goed als) is leeggelopen.

Uitsluitingsgrond studerende in de Wajong2015 schrappen

Het schrappen van de uitsluitingsgrond studerende in de Wajong 2015 leidt tot een structurele toename van de uitkeringslasten van 14,4 miljoen. De toename is voornamelijk toe te schrijven aan de vervroegde instroom in de Wajong2015 van leerlingen 18 t/m 20 jaar de clusters 1 t/m 3 in het voortgezet speciaal onderwijs. Dit zullen jaarlijks ongeveer 1.605 leerlingen zijn.

Instroom in de oWajong afsluiten

De budgettaire effecten van het afsluiten van de instroom in de oWajong zijn vanwege de beperkte aantallen nihil. In de periode 2010 tot en met 2016 ging het in totaal om maximaal 275 toekenningen.

Mogelijkheid om af te zien van oWajong creëren

Het creëren van de mogelijkheid om af te zien van oWajong heeft geen financiële consequenties. Het gaat om zeer beperkte aantallen, waarbij de Wajongers waar het om gaat vaak al enige tijd een nuluitkering ontvangen.

3.2 Regeldruk

Deze paragraaf brengt de effecten ten aanzien van regeldruk van het wetsvoorstel in kaart. Onder regeldruk wordt hier verstaan: administratieve lasten en inhoudelijke nalevingkosten voor burgers, bedrijven en professionals.

Het wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor bedrijven en professionals. Het wetsvoorstel heeft wel invloed op de ontwikkeling van de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor burgers. Er is sprake van eenmalige inhoudelijke nalevingskosten van circa 61.159 uur in 2020. Dit zijn de kosten voor Wajongers die gemoeid zijn met het kennismaken van de nieuwe regelgeving. In het totaal gaat het om 244.634 mensen à 15 minuten per persoon.

De mogelijkheid om af te zien van oWajong heeft eenmalig een toename van de administratieve lasten en structureel een lastenverlichting voor de burger tot gevolg. Mensen in de oWajong kunnen door deze wijziging, net als in de Wajong2010 en Wajong2015, op eigen verzoek hun uitkering beëindigen. Het op eigen verzoek afzien van een Wajong uitkering komt in de Wajong2010 en Wajong2015 sporadisch voor. Uitgaande van 10 mensen per jaar zijn de eenmalige lasten voor het afzien van de uitkering 20 uur en €12,80 (2 uur en €1,28 out of pocket kosten per persoon). Hier staat een structurele lastenverlichting van in totaal 12,5 uur (75 minuten per persoon) per jaar tegenover.

Het harmoniseren van de regels voor inkomensondersteuning, het aanpassen voor het eindigen en herleven van het recht op oWajong en Wajong2010, het passend werkaanbod van Wajong2010 versoepelen, het schrappen van de studieregeling in de Wajong2010, het schrappen van de uitzonderingsgrond studerende in de Wajong2015 en het afsluiten van de instroom in de oWajong hebben geen invloed op de ontwikkeling van de administratieve lasten en inhoudelijke nalevingskosten voor burgers.

Hoofdstuk 4. Ontvangen commentaren en adviezen

Het wetsvoorstel is voorgelegd aan UWV, de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW), de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR). Daarnaast heeft het wetsvoorstel opengestaan voor internetconsultatie. De regering gaat hieronder in op de uitgebrachte commentaren.

4.1 UWV

4.2 Inspectie SZW

4.3 Autoriteit Persoonsgegevens

4.3 Adviescollege toetsing regeldruk

4.4 Internetconsultatie

4.5 Gegevensbeschermingseffectbeoordeling (PIA)

Gezien de aard van dit voorstel is in de fase van beleidsontwikkeling een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd. Met behulp hiervan is de noodzaak onderzocht van de voorgenomen verwerking van persoonsgegevens en zijn op gestructureerde wijze de gevolgen en risico's van de maatregel(en)/het systeem voor gegevensbescherming in kaart gebracht. Hierbij is in het bijzonder aandacht besteed aan de beginselen van transparantie, gegevensminimalisering, doelbinding, het vereiste van een goede beveiliging en de rechten van de betrokkenen.

Op basis van de gegevensbeschermingseffectbeoordeling wordt het aanvullende risico van de voorgestelde wetswijziging ten opzichte van de huidige situatie als laag gekwalificeerd. Het aantal aanvullende gegevensverwerkingen is beperkt. Voor de geharmoniseerde regeling voor inkomensondersteuning wordt gebruik gemaakt van een nieuwe wijze van berekening. Afhankelijk van het te gebruiken systeem (nieuwbouw of bestaand) kan meer gezegd worden over welke specifieke risico's er bestaan en welke maatregelen getroffen kunnen en moeten worden.

ARTIKELSGEWIJS

ARTIKEL I

Onderdeel A (artikel 1:1)

De verwijzing wordt gewijzigd in verband met het vervallen van de artikelen 2:41, 2:42 en 2:43.

Onderdeel B (artikel 1a:4)

In dit onderdeel wordt voorgesteld om inkomsten in de Wajong2015 op dezelfde wijze als voorgesteld in de Wajong2010 en oWajong te gaan verrekenen met de arbeidsongeschiktheidsuitkering. Op dit moment worden in de Wajong2015 alle inkomsten met de uitkering verrekend. Het voorstel is om te regelen dat wanneer de jonggehandicapte meer dan 20 procent van het minimumloon per dag verdient, de geharmoniseerde rekenregel van toepassing wordt. Op deze manier wordt werken voor de jonggehandicapte in de Wajong2015 lonend. Een nadere toelichting op de diverse onderdelen van de geharmoniseerde rekenregel is te vinden in de toelichting bij de onderdelen N en O.

Onderdelen C tot en met F (artikelen 1a:6, 1a:7, 1a:8 en 1a:10)

Door de uitsluitingsgrond van studerende zijn te laten vervallen in artikel 1a:6, wordt uitvoering gegeven aan de motie Siderius. Voor een uitgebreide toelichting op deze motie wordt verwezen naar paragraaf 2.5 van het algemene deel van deze memorie van toelichting. Door de uitsluitingsgrond van studerende zijn te schrappen wordt de belemmering voor het volgen van een studie weggenomen. Hierdoor kunnen ook jonggehandicapten die duurzaam geen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben, aanspraak maken op een studieregeling met behoud van een uitkering op basis van de Wajong2015.

De onderdelen D tot en met F (artikelen 1a:7, 1a:8 en 1a:10) zijn gewijzigd in verband met de doorwerking van de wijziging van artikel 1a:6 in deze artikelen. Daarnaast is overeenkomstig artikel 2:17, derde lid, in artikel 1a:10 de zinsnede 'op aanvraag van de jonggehandicapte' toegevoegd. Een geëindigd recht kan soms herleven. Herleving houdt in dat het oude recht weer bestaat. Dat is het geval als zich geen uitsluitingsgrond meer voordoet en de betrokkene een verzoek om herleving van zijn recht heeft ingediend. Door de toevoeging van de zinsnede 'op aanvraag van de jonggehandicapte' wordt duidelijk dat de herleving slechts op aanvraag van de jonggehandicapte geschiedt. Door deze wijziging worden ook de verschillende regimes van de Wajong verder geharmoniseerd.

Onderdelen G (artikel 2:16) en H (artikel 2:17)

Met de wijziging van artikel 2:16 wordt de regel geschrapt dat iemand zijn recht op arbeidsondersteuning verliest, indien hij gedurende een jaar ten minste 100 procent van het wettelijk minimumloon heeft verdiend. Hiermee wordt de belemmering voor jonggehandicapten die willen participeren weg genomen. Dit gebeurt door het vervallen van het derde lid en het aanpassen van de verwijzingen in het derde lid (nieuw) en het eerste lid van artikel 2:17. Met het wijzigen van artikel 2:17 wordt bewerkstelligd dat indien het recht op arbeidsondersteuning is geëindigd, het recht op arbeidsondersteuning herleeft op aanvraag als de jonggehandicapte niet meer in staat is 75 procent van het maatmaninkomen te verdienen. Het schrappen van de termijn van vijf jaar heeft als gevolg dat de jonggehandicapte bij verlies van zijn baan of door toegenomen arbeidsongeschiktheid, tot de AOW-leeftijd recht heeft op het herleven van de Wajong.

Onderdeel I (artikelen 2:18, 2:31, 2:32, 2:39, vijfde lid (nieuw) en 3:49)

Dit betreft een technische wijziging. In de wet wordt een aantal keer ten onrechte gebruik gemaakt van de afkorting 'UWV'. In artikel 1:1, eerste lid, onderdeel b, van de wet is alleen 'Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen' gedefinieerd.

Onderdelen J en MM (artikelen 2:31 en 3:66a (nieuw))

Het nieuwe vierde lid in artikel 2:31 en het nieuwe artikel 3:66a in hoofdstuk 3, regelen dat zowel in de Wajong2010 als in de oWajong, de mogelijkheid bestaat om in het re-integratieplan, bedoeld in artikel 30a, zesde lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, voor de jonggehandicapte de verplichting op te nemen om een aanbod van concrete algemeen geaccepteerde arbeid te accepteren. Het houdt in dat enkel in het geval dat er afspraken worden gemaakt in het re-integratieplan over de inzet van re-integratie-instrumenten, de inzet niet vrijblijvend is en er sprake is van een verplichting om een aanbod van concrete algemeen geaccepteerde arbeid te accepteren.

Onderdeel K (artikel 2:34a nieuw) en onderdeel M, (2:39, zesde lid, nieuw)

In het nieuwe artikel 2:34a en het nieuwe zesde lid van artikel 2:39 wordt geregeld dat de verplichtingen die gericht zijn op het verkrijgen van arbeid, niet van toepassing zijn op de jonggehandicapte die studerende is. Het gaat om verplichtingen om in voldoende mate te trachten (mogelijkheden tot het verrichten van) algemeen geaccepteerde arbeid te behouden of te verkrijgen, om mee te werken aan het opstellen van het re-integratieplan, om te voldoen aan verplichtingen die zijn opgenomen in het re-integratieplan, om zich als werkzoekende bij het UWV te laten registreren, om de dienstbetrekking niet verwijtbaar of op eigen verzoek te laten eindigen, om mee te werken aan activiteiten of werkzaamheden gericht op de inschakeling in arbeid, om algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden, om mee te werken aan aanpassing van de arbeidsplaats en persoonsgebonden voorzieningen en om geen eisen te stellen aan arbeid die het aanvaarden of verkrijgen belemmeren. In artikel 1:4 is bepaald wie als studerende wordt aangemerkt. Het gaat in ieder geval om degene die studiefinanciering, niet zijnde het levenlanglerenkrediet, ontvangt op grond van de Wet studiefinanciering 2000. De vrijstelling van de voornoemde verplichtingen moet echter ook gelden voor degene die het levenlanglerenkrediet ontvangt. Daarom wordt bepaald dat de vrijstelling, in afwijking van artikel 1:4, ook geldt voor degene die een levenlanglerenkrediet ontvangt.

Onderdeel L (opschrift paragraaf 1)

In dit onderdeel wordt het opschrift van paragraaf 1 aangepast, zodat deze in lijn wordt gebracht met de geharmoniseerde regels voor inkomensondersteuning.

Onderdeel M (artikel 2:39, vierde lid)

Met het vervallen van het vierde lid van artikel 2:39 wordt de verplichting geschrapt om passend werkaanbod te accepteren als ontbindende voorwaarde voor het recht op inkomensondersteuning. Over het accepteren van passend werk worden afspraken gemaakt in het re-integratieplan, bedoeld in artikel 2.31, tweede lid, onder b en c.

Onderdelen N en O (artikel 2:40 nieuw en vervallen artikelen 2:41, 2:41a en 2:42)

In deze onderdelen wordt voorgesteld de huidige regels voor inkomensondersteuning te laten vervallen en te komen tot één geharmoniseerde regeling. Het gaat om het vervallen van de werkregeling, de voortgezette werkregeling en de Breman-regeling. Ook de regels voor inkomensondersteuning tijdens studie of scholing komen te vervallen. Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 2.4 en onderdeel P.

De huidige regels worden vervangen door één geharmoniseerde regeling. In het voorgestelde artikel 2:40 gaat het om de regels voor inkomensondersteuning voor Wajongers2010 die mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben of die mogelijkheden tot arbeidsparticipatie kunnen ontwikkelen.

In het eerste lid staat hoe de uitkering moet worden berekend. Wanneer Wajongers onder de nieuwe regels gaan werken is werken lonend vanaf de eerste dag werken. Zie de toelichting in paragraaf 2.1.

In het tweede lid wordt beschreven hoe de deeltijdfactor moet worden berekend. Daarbij is er een verschil in berekening voor Wajongers die met loondispensatie werken en Wajongers die zonder

loondispensatie werken. Hoewel de berekeningen verschillend zijn, zal met de uitkomst eenzelfde resultaat worden behaald. Namelijk dat werken en meer werken lonend is. De zinsnede 'de verminderde arbeidsprestatie bedoeld in artikel 2:20, eerste lid, uitgedrukt in een percentage van het voor hem geldende minimumloon' staat voor de loonwaarde van de Wajonger. Het gaat hier om de loonwaarde afgezet tegen het wettelijk minimumloon en niet om de productiviteit als percentage afgezet tegen het functieloon.

Het vierde lid bepaalt dat de uitkomst van de deeltijdfactor ten hoogste 1,7 kan bedragen. Indien de deeltijdfactor uitkomt op een cijfer hoger dan 1,7 wordt het cijfer gesteld op 1,7.

Onderdeel P (vervallen hoofdstuk 2, afdeling 7, paragraaf 2 (artikelen 2:43 en 2:44))

Met het schrappen van de artikelen 2:43 en 2:44 wordt de belemmering om te gaan studeren voor personen in de Wajong weg genomen. In artikel 2:43 jo. artikel 2:44 is bepaald dat het inkomen tijdens studie of scholing verlaagd wordt van maximaal 75 procent naar (tijdelijk) 25 procent van het minimumloon. Door deze artikelen te schrappen wordt een financiële drempel weggenomen die de toegang tot onderwijs in de weg kan staan voor studenten die gemotiveerd zijn om een opleiding te volgen.

Onderdeel Q (artikel 2:45)

In onderdeel P is voorgesteld om de studieregeling als bedoeld in artikel 2:43 en 2:44 te laten vervallen. Daarom kan de laatste zin in artikel 2:45, eerste lid, ook komen te vervallen. Het tweede lid van artikel 2:45 blijft ongewijzigd, omdat de nieuw voorgestelde regels voor inkomensondersteuning (artikel 2:40 nieuw) niet van toepassing is op jonggehandicapten die duurzaam en volledig arbeidsongeschikt zijn. Hoe de uitkering voor duurzaam en volledig arbeidsongeschikten wordt berekend staat in het voorgestelde artikel 2:46.

Onderdeel R (artikel 2:46 nieuw)

In dit artikel wordt beschreven hoe de uitkering, bedoeld in artikel 2:45, wordt berekend. Het gaat hier om de uitkering voor Wajongers2010 die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. Het eerste lid, onderdeel a, is overgenomen uit het huidige artikel 2:46 van de Wajong. De uitkering voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikte jonggehandicapten die minder dan 20 procent WML verdienen blijft dus ongewijzigd. Dit betekent dat de uitkering 75 procent van het WML bedraagt en dat het inkomen van minder dan 20 procent van het WML daarop volledig in mindering wordt gebracht. De huidige onderdelen b en c van het eerste lid worden wel gewijzigd. Nu wordt de uitkering verschillend berekend bij een inkomen tussen de 20 en 70 procent van het WML en een inkomen van ten minste 70 procent WML. Er wordt voorgesteld om bij een inkomen van meer dan 20 procent van het WML dezelfde rekenregel te gebruiken als bij niet duurzaam en volledig arbeidsongeschikten (het voorgestelde artikel 2:40). Een duurzaam en volledig arbeidsongeschikte die meer dan 20 procent werkt komt zodoende onder het regime voor niet duurzaam en volledig arbeidsongeschikten terecht. De uitkering wordt dan berekend aan de hand van 70 procent van de grondslag. Het totale inkomen komt dan op ten minste 75 procent van het WML. Op die manier wordt een inkomensterugval voorkomen. Ook voor een volledig en duurzaam arbeidsongeschikte jonggehandicapte die meer dan 20 procent van het WML verdient, is werken dus lonend. Naar verloop van tijd zal het UWV deze persoon overigens wel oproepen voor een herbeoordeling (zie het huidige artikel 2:46, tweede lid, en het voorgestelde nieuwe artikel 2:46a). Immers, wie langere tijd 20 procent van het WML kan verdienen is mogelijk niet meer duurzaam en volledig arbeidsongeschikt.

In het tweede lid is aangegeven hoe de deeltijdfactor wordt berekend. Anders dan bij artikel 2:40, tweede lid, is hier slechts sprake van één formule. Dit komt doordat een volledig en duurzaam arbeidsongeschikte geen aanspraak kan maken op loondispensatie als bedoeld in artikel 2:20. Dit is bepaald in artikel 2:30. In het derde lid is bepaald dat artikel 1a:4, vierde en vijfde lid, van toepassing is op de uitkering voor volledig en duurzaam arbeidsongeschikten. Dit betekent dat de deeltijdfactor ook hier niet meer dan 1,7 kan bedragen.

Onderdeel S (artikel 2:46a nieuw)

Dit artikel betreft de huidige leden twee en drie uit artikel 2:46. Gezien de nieuwe aard van artikel 2:46 is het logischer deze leden naar een nieuw artikel te verplaatsen. Het opschrift van dit artikel maakt ook meer dan nu duidelijk dat de Wajonger bij meer werken dan de vastgestelde arbeidscapaciteit kan worden opgeroepen voor een herbeoordeling.

Onderdeel T (artikel 3:2a nieuw)

In onderdeel II wordt voorgesteld artikel 3:48 te laten vervallen. Het achtste lid van dit artikel bevat de grondslag voor het bij ministeriële regeling bepalen wat onder inkomen en loon wordt verstaan. Op grond van dit achtste lid zijn thans regels opgenomen in de Regeling samenloop arbeidsongeschiktheidsuitkering met inkomen. Zie ook de algemene toelichting hierover in paragraaf 2.1. In plaats van deze grondslag wordt in het voorgestelde artikel 3:2a in een nieuwe grondslag voorzien, zodat het begrip inkomen per dag overeenkomstig de Wajong2010 en Wajong2015 in het Algemeen inkomensbesluit socialezekerheidswetten kan worden vastgesteld. Het voorgestelde artikel 3:2a komt overeen met de huidige artikelen 1a:4, vierde lid (zesde lid nieuw), en 2:6.

Onderdeel U (artikel 3:8 nieuw)

Hier wordt voorgesteld de indeling in arbeidsongeschiktheidsklasse af te schaffen. In de plaats daarvan wordt de arbeidsongeschiktheidsuitkering op de geharmoniseerde wijze berekend. Dit artikel komt overeen met het voorgestelde artikel 2:40. Een nadere uitleg bij dat artikel is te vinden in de artikelsgewijze toelichting bij de onderdelen N en O.

Onderdeel V (artikel 3:8a, eerste lid, nieuw)

Dit artikel bepaalt dat artikel 3:8 niet van toepassing is op de jonggehandicapte die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is. De arbeidsongeschiktheidsuitkering voor deze jonggehandicapte wordt berekend aan de hand van het nieuwe artikel 3:8b. Wat onder duurzaam wordt verstaan staat in het tweede lid. Dat lid en de overige leden van het artikel blijven ongewijzigd.

Onderdeel W (artikel 3:8b nieuw)

In het voorgestelde artikel 3:8b staat hoe de arbeidsongeschiktheidsuitkering voor degene die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is wordt berekend. Dit artikel komt overeen met het voorgestelde artikel 2:46. Een nadere uitleg bij dat artikel is te vinden in de artikelsgewijze toelichting bij onderdeel R.

Onderdeel X (opschrift artikel 3:9)

In dit onderdeel wordt voorgesteld het opschrift hetzelfde te laten luiden als het opschrift bij de artikelen 1a:5 en 2:51. Op deze wijze is ook duidelijker dat het in artikel 3:9 gaat om verhoging van de uitkering bij hulpbehoefendheid. Er is geen sprake van een inhoudelijke wijziging.

Onderdeel Y (vervallen artikelen 3:13 tot en met 3:17a)

De artikelen met betrekking tot herziening van de hoogte van de arbeidsongeschiktheidsuitkering bij afnemende of toenemende arbeidsongeschiktheid kunnen vervallen. Deze artikelen zien immers om het vaststellen van een hogere of lagere uitkering op grond van de plaatsing in een andere AO-klasse. In onderdeel T van dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de AO-klassen te laten vervallen. De uitkering wordt daardoor per dag vastgesteld op basis van nieuwe rekenregels.

Onderdeel Z (artikel 3:18 nieuw)

In artikel 3:18 worden verschillende wijzigingen doorgevoerd. Allereerst wordt het opschrift aangepast, omdat dit artikel nog het enige artikel is in hoofdstuk 3 dat gaat over intrekking of herziening van beschikkingen. Daarop wordt ook de aanhef van het eerste lid aangepast. De onderdelen a en c blijven ongewijzigd. De onderdelen b en d worden samengevoegd zoals ook in het vergelijkbare artikel 2:58 het geval is. De leden twee en drie worden omgedraaid om tot een meer

logische volgorde te komen. Daarnaast is de tekst grammaticaal aangepast en meer conform de nieuwe aanwijzingen voor de regelgeving.

Onderdeel AA (artikel 3:19)

In het eerste lid worden twee onderdelen toegevoegd. Het toevoegen van onderdeel d aan dit artikel zorgt voor de mogelijkheid om vrijwillig af te zien van een uitkering in de oWajong. Hierdoor kunnen personen in de oWajong op eigen verzoek de uitkering beëindigen. Conform Wajong2010 en Wajong2015, is met het toevoegen van onderdeel e bepaald dat de uitkering eindigt indien de jonggehandicapte overlijdt.

In het voorgestelde nieuwe tweede lid wordt bepaald dat de uitkering in afwijking van het eerste lid, onderdeel b, niet eindigt als de jonggehandicapte werkt. Dit is conform artikel 2:16, tweede lid, van de wet. Deze verdere harmonisatie is noodzakelijk door de harmonisatie van de inkomensvoorzieningen.

In het derde lid vervalt de verwijzing naar artikel 3:48. In onderdeel II wordt immers voorgesteld dit artikel te laten vervallen.

In het vierde en vijfde lid worden de in verband met de vernummering van het tweede tot en met tiende lid noodzakelijke wijzingen aangepast.

Onderdeel BB (artikel 3:20, tweede lid, nieuw)

Met het toevoegen van een tweede lid aan artikel 3:20 herleeft op aanvraag van de jonggehandicapte het recht op uitkering. Een geëindigd recht kan herleven als de jonggehandicapte niet (meer) in staat is om meer dan 75 procent van het maatmaninkomen te verdienen en dit voortkomt uit dezelfde oorzaak als op grond waarvan hij eerder recht op arbeidsondersteuning had.

Onderdeel CC (artikel 3:21)

Met het wijzigen van artikel 3:21 wordt de herlevingstermijn van vijf jaar geschrapt. Het schrappen van de termijn van vijf jaar heeft als gevolg dat de jonggehandicapte die, na de datum van intrekking van de arbeidsongeschiktheidsuitkering, of na het bereiken van de wachttijdperiode van 52 weken, als bedoeld in artikel 3:3, eerste lid, arbeidsongeschikt wordt, tot de pensioengerechtigde leeftijd recht heeft op herleving van de arbeidsongeschiktheidsuitkering. Voorwaarde voor herleving is dat de ingetreden arbeidsongeschiktheid voortkomt uit dezelfde oorzaak als die welke ten grondslag lag aan de ingetrokken uitkering dan wel aan de ongeschiktheid tot werken in de wachttijdperiode van 52 weken.

Onderdelen DD, EE en FF (artikel 3:23, 3:23a en 3:23b)

Dit betreft de aanpassing van verwijzingen naar het gewijzigde artikel 3:19.

Onderdeel GG (artikel 3:25)

In dit onderdeel vervalt de verwijzing naar artikel 3:48. In onderdeel II wordt immers voorgesteld om dit artikel te laten vervallen.

Artikel HH (artikel 3:31)

Dit betreft de aanpassing van de verwijzing naar artikel 3:20. Dat artikel wordt in onderdeel BB onderverdeeld in twee leden. De verwijzing in artikel 3:31, vijfde lid, ziet alleen op het eerste lid (nieuw) van artikel 3:20.

Onderdeel II (vervallen artikel 3:48)

Gezien het vervallen van de arbeidsongeschiktheidsklassen en de nieuwe regels omtrent het vaststellen van de hoogte van de arbeidsongeschiktheidsuitkering kan artikel 3:48 vervallen. Dit artikel regelt nu hoe de uitkering moet worden berekend indien er sprake is van inkomen tijdens de uitkering. Hoe inkomsten met de uitkering moeten worden verrekend wordt nu neergelegd in het te wijzigen artikel 3:8a en de voorgestelde nieuwe artikelen 3:8 en 3:8b.

Onderdeel JJ (artikel 3:50)

In artikel 3:50 wordt de samenloop van de arbeidsongeschiktheidsuitkering op grond van de Wajong met een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (Wet WIA) geregeld. Het eerste lid blijft behouden, omdat hierin geregeld wordt dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering op grond van de Wajong slechts betaald wordt voor zover die uitkering de WIA-uitkering overstijgt. Ook met de nieuwe rekenregels is het mogelijk dat de arbeidsongeschiktheidsuitkering op grond van de Wajong hoger is dan de WIA-uitkering. Het tweede, derde, vierde en vijfde lid regelen de samenloop in de gevallen waarin de hoogte van arbeidsongeschiktheidsuitkering op grond van de artikelen 3:13 tot en met 3:18 wordt herzien. Aangezien de arbeidsongeschiktheidsklassen en daarmee ook de artikelen 3:13 tot en met 3:17a vervallen kunnen ook deze leden vervallen. Ook het negende lid vervalt. Dit lid regelt de samenloop in geval van toepassing van artikel 3:48. Dit artikel komt vanwege de nieuwe rekenregels te vervallen en daarmee kan ook het negende lid vervallen.

Onderdeel KK (artikel 3:51)

De toelichting bij onderdeel JJ (artikel 3:50) is hier van overeenkomstige toepassing.

Onderdeel MM (artikel 3:66 nieuw)

Zie de toelichting bij onderdeel J.

Onderdeel NN (artikel 5:3)

In artikel 5.3, eerste lid, vervalt het onderdeel waarin naar artikel 3:48 wordt verwezen. In onderdeel II wordt immers voorgesteld om dat artikel te laten vervallen.

Onderdeel OO (artikel 8:8 nieuw) (garantiebedrag)

In dit artikel wordt het zogenoemde garantiebedrag geregeld. Zie ook paragraaf 2.1 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting over het overgangsregime. Het eerste lid geeft aan UWV de opdracht om in de maand van inwerkingtreding van deze wet een garantiebedrag vast te stellen voor de jonggehandicapte die op de dag voor inwerkingtreding van deze wet inkomen uit arbeid geniet. Het tweede lid geeft een definitie voor het garantiebedrag. Het betreft het bedrag dat de jonggehandicapte in de eerste maand na inwerkingtreding van dit artikel zou hebben ontvangen op basis van de regels voor inkomensondersteuning die nu nog gelden. Het gaat hierbij om de regels op grond van de artikelen 2:40 tot en met 2:42, 2:45 en 2:46 en de artikelen 3:8 en 3:48. Het garantiebedrag ziet uitdrukkelijk niet op de inkomensondersteuning tijdens studie of scholing zoals neergelegd in de huidige artikelen 2:43 en 2:44.

Wanneer het garantiebedrag een hoger bedrag betreft dan de inkomensondersteuning op grond van de geharmoniseerde regels voor inkomensondersteuning maakt de jonggehandicapte aanspraak op een bedrag ter hoogte van het garantiebedrag. Op deze wijze wordt dus voorkomen dat de jonggehandicapte er door de geharmoniseerde regels financieel op achteruit gaat. Dit is geregeld in het derde lid.

Het vierde lid bepaalt wanneer de jonggehandicapte niet langer aanspraak maakt op het garantiebedrag. Dit is het geval wanneer de inkomensondersteuning, gedurende een aaneengesloten periode van twee maanden, op grond van de geharmoniseerde regels hogers is dan het garantiebedrag.

Onderdeel PP (vervallen artikel 8:10d)

In artikel 8:10d is thans overgangsrecht geregeld voor de jonggehandicapte die voor inwerkingtreding van de wet van PM zijn ingestroomd in de voortgezette werkregeling. De toenmalige voortgezette werkregeling is toen vervangen door de huidige voortgezette werkregeling in artikel 2:41 en 2:41a. De jonggehandicapten die al voor die wijziging zijn ingestroomd zouden op basis van het nieuwe artikel 2:41 niet meer in aanmerking komen voor de voortgezette werkregeling als ze nog niet zeven jaar recht op arbeidsondersteuning hadden gehad, of jonger waren dan 27 jaar. Daarom is voor hen bepaald dat de nieuwe voortgezette werkregeling op hen van overeenkomstige toepassing is. Dit overgangsrecht kan nu vervallen, omdat de in dit wetsvoorstel voorgestelde regels voor inkomensondersteuning en het garantiebedrag ook op deze groep van toepassing is.

ARTIKEL II. Invoeringswet nieuwe en gewijzigde arbeidsongeschiktheidsregelingen

Met aanpassing van artikel XXIV van de Invoeringswet nieuwe en gewijzigde arbeidsongeschiktheidsregelingen wordt voor personen die geboren zijn vóór 1 januari 1980 en op wie het overgangsrecht Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW) sinds 1998 van toepassing is, de toegang tot de oude Wajong afgesloten. Het gaat om personen die voor 1980 geboren zijn en die niet voor 1 januari 1998 – de datum van inwerkingtreding van de Wajong – een AAW-aanvraag hadden ingediend.

ARTIKEL III. Toeslagenwet

Artikel 4b van de Toeslagenwet bepaalt dat de persoon die inkomensondersteuning als bedoeld in artikel 2:43 van de Wajong ontvangt, geen recht heeft op toeslag. In het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de inkomensondersteuning bij studie of scholing te laten vervallen (artikel I, onderdeel P). Wanneer die inkomensondersteuning vervalt kan ook artikel 4b van de Toeslagenwet vervallen.

ARTIKEL IV. Wet op de loonbelasting 1964

Dit betreft de aanpassing van de verwijzing naar het te vervallen artikel 3:48 van de Wajong. De verwijzing naar artikel 3:48 wordt vervangen door de artikelen 3:8 en 3:8b. De toepassing van die artikelen kan er immers voor zorgen dat de uitkering op nihil uitkomt. Er bestaat dan nog wel recht op een uitkering, maar die komt feitelijk niet tot uitkering in verband met het genieten van loon. Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om verwijzingen toe te voegen naar de Wajong2010 en de Wajong2015. Ook wanneer een uitkering krachtens die hoofdstukken door loon niet tot uitbetaling komt bestaat recht op de jonggehandicaptenkorting.

ARTIKEL V. Wet structuur en uitvoeringsorganisatie werk en inkomen

Onderdeel A (artikel 30a)

Door in het tweede lid van dit artikel “het recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering” toe te voegen, kan in het re-integratieplan voor de jonggehandicapte, die recht heeft op een arbeidsongeschiktheidsuitkering in de zin van hoofdstuk 3 van de Wajong, de verplichting worden opgenomen om een aanbod van concrete algemeen geaccepteerde arbeid, te accepteren.

Onderdeel B (artikel 72a)

Dit betreft de aanpassing van de verwijzingen naar de artikelen 1a:6 en 3:19 van de Wajong, die voortvloeit uit de wijziging van die artikelen (zie onderdelen C en AA).

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

T. van Ark